

Irena Makarczyk

Pracownia Naukowa im. ks. prof. dr. hab. Alojzego Szorca

Komunikaty Mazursko-Warmińskie 4 (274), 784-787

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Irena Makarczyk

PRACOWNIA NAUKOWA
IM. KS. PROF. DR. HAB. ALOJZEGO SZORCA _____

Ksiądz Profesor Szorc od pewnego czasu, może dwóch lat przed śmiercią, rozważał możliwość utworzenia fundacji naukowej. Na ten cel zamierzał przekazać własny księgozbiór oraz materiały archiwalne, a także dobra materialne, które dałyby podstawę funkcjonowania fundacji. Niestety, w tym kierunku nie podjął konkretnych działań, uważał że na takie rozwiązania ma jeszcze czas. Zmarł nagle, 27 grudnia 2010 r., nie pozostawiając żadnych dyspozycji na piśmie. Wolą rodziny (1 stycznia 2011 r.) oraz decyzją Księdza Arcybiskupa Wojciecha Ziembry spuścizna biblioteczna oraz archiwalna Księdza Szorca została przeniesiona do archiwum archidiecezjalnego w Olsztynie przy ul. Kopernika 47 i dała podstawę do zorganizowania tu pracowni naukowej imienia Księdza Profesora.

Oficjalne otwarcie pracowni odbyło się 28 listopada 2011 r. Uroczystość tę połączono ze wspomnieniem pierwszej rocznicy śmierci Księdza Profesora Szorca. Organizatorami tego spotkania, naukowo-wspomnieniowego, byli: Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie oraz Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Na to niecodzienne spotkanie przybyli przedstawiciele władz kościelnych i państwowych, duchowni diecezjalni oraz kanonicy kapituły katedralnej, pracownicy i studenci Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, reprezentanci innych uczelni oraz instytucji naukowych, przyjaciele, znajomi oraz rodzina Księdza Profesora.

Program tego spotkania składał się z kilku części. Na wstępie wszystkich przybyłych powitał ks. prof. dr hab. Andrzej Kopiczko dyrektor archiwum archidiecezjalnego. Następnie, w trzech wystąpieniach, przypomniano osobę, dorobek naukowy Profesora Szorca oraz Jego spuściznę archiwalną i biblioteczną. Ks. prof. Kopiczko przedstawił drogę naukową Profesora Szorca oraz wartość Jego dorobku naukowego dla dziejów Warmii, zarówno opracowań, jak i wydawnictw źródłowych. Zwrócił uwagę na pracę *Dominium warmińskie*, bez której, jak podkreślił, trudno się obejść zgłębiając dzieje Warmii. Ks. Kopiczko

przypomniął ponadto działalność ks. Szorca na rzecz diecezji warmińskiej, jak pracę na stanowisku archiwariusza akt nowych Kurii Biskupiej, diecezjalnego referenta prasowego czy funkcję redaktora naczelnego rocznika „Studia Warmińskie” oraz pracę dydaktyczną Ks. Profesora w seminarium duchownym, Wyższej Szkole Pedagogicznej oraz obecnym Uniwersytecie, w którym na Wydziale Teologii Ks. Szorc był pierwszym dziekanem. Praca Profesora Szorca, jego dorobek naukowy oraz postawa zostały docenione i uhonorowane wieloma nagrodami i odznaczeniami, m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, czy Złotym Laurem Akademickim Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Ks. Szorc był też członkiem kapituły katedralnej.

W kolejnym wystąpieniu prof. dr hab. Stanisław Achremczyk przedstawił dorobek naukowy Ks. Szorca, zakres Jego badań oraz szczególne zainteresowania wielkimi postaciami związanymi z Warmią, jak Hozjusz, Kromer, Krasicki czy Kopernik. Profesor Achremczyk przypomniał osoby historyków, u których Ks. Szorc uczył się warsztatu naukowego, a byli to biskup warmiński dr Jan Obląk oraz ks. prof. Mieczysław Żywczyński z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, który był promotorem zarówno pracy magisterskiej jak i doktorskiej Ks. Szorca. Prof. Achremczyk zaprezentował wartość naukową spuścizny piśmiennej Ks. Profesora, zwrócił uwagę na niepowtarzalny styl i język Jego prac, ale też podkreślił trud i wartość prac edytorskich, jak korespondencja Hozjusza czy źródła z czasów rządów na Warmii, do rozbiorów, biskupa Ignacego Krasickiego. Niewątpliwie najważniejszą w dorobku Księdza Szorca jest obszerna praca *Dominium warmińskie 1243-1772. Przywilej i prawo chełmińskie na tle ustroju Warmii*, ale dla dziejów Warmii ważne są również pozostałe prace, w sumie kilkanaście książek i wiele artykułów. Prof. Achremczyk przekazał ponadto informację, że w druku jest drugie wydanie niewielkiej książki Ks. Szorca – *Mikołaj Kopernik kanonik warmiński*, której tekst Profesor nieco rozszerzył, a przygotował ją na jubileusz 750-lecia kapituły warmińskiej.

Dr Irena Makarczyk zaprezentowała spuściznę archiwalną i biblioteczną Ks. Szorca, która aktualnie znajduje się w zorganizowanej pracowni i odzwierciedla warsztat naukowy Profesora. Podstawą i siłą w tym warsztacie były źródła archiwalne, jakie Ks. Szorc gromadził przez pięćdziesiąt lat, głównie do dziejów nowożytnych Warmii. W wypisach źródłowych znajdziemy informacje do dziejów diecezji, jak parafie, duchowieństwo, kapituły: katedralna i kolegiacka, zakony, seminarium duchowne, ale szeroko reprezentowane są też źródła do dziejów dominium warmińskiego, jak władza świecka biskupa i kapituły, funkcjonowanie przywileju i prawa chełmińskiego, sądownictwo, sejmik warmiński, wilkie-rze i ustawy krajowe, czy miasta i ludność Warmii. Bogato reprezentowany jest

dział Kopernikanów, Kromerianów i największy – Hozjanów. Warsztat naukowy byłby niepełny, gdyby brakowało w nim księgozbioru. I ten również gromadzony przez wiele lat jest bogaty. W pracowni został umieszczony księgozbiór wyłącznie historyczny naukowy, który w sumie liczy około pięciu tysięcy woluminów. Spuścizna Ks. Profesora Szorca, zarówno archiwalna jak i biblioteczna ma w przyszłości służyć ludziom nauki.

Kolejną część spotkania wypełniły krótkie wystąpienia o charakterze wspomnieniowym. Głos zabrali: Arcybiskup Metropolita Warmiński dr Wojciech Ziemba, Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego prof. dr hab. Józef Górniewicz, wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Jarosław Słoma, w imieniu Prezydenta Miasta Olsztyna Piotra Grzymowicza wystąpił Tadeusz Prusiński, który ponadto przekazał piękny obraz przedstawiający starówkę olsztyńską. Następnie głos zabrali Prepozyt Warmińskiej Kapituły Katedralnej biskup dr Jacek Jezierski oraz Senator Rzeczypospolitej wiceprezes Polskiej Akademii Nauk prof. dr hab. Ryszard Górecki. Wystąpienia zamknął przedstawiciel rodziny, brat śp. Ks. Alojzego Szorca – Władysław Szorc.

Osoby zaproszone, którym obowiązki dnia codziennego nie pozwoliły osobście przybyć na to wieczorne spotkanie, nadesłali na ręce Ks. prof. Kopiczko oraz dr Ireny Makarczyk podziękowania oraz gratulacje z racji zorganizowania pracowni naukowej. Adresy nadesłali Wojewoda Warmińsko-Mazurski Marian Podziewski oraz Prezydent Olsztyna Piotr Grzymowicz, Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. dr hab. Krzysztof Mikulski, a także prof. dr hab. Jerzy Dygdała z Uniwersytetu w Toruniu oraz dr Anna Skolimowska z Uniwersytetu Warszawskiego.

Pamięć Księdza Profesora Szorca uczczono wydaniem Jego książki *Śługa Boży Stanisław Hozjusz*, Olsztyn 2011. Prezentacji pracy dokonał prof. Stanisław Achremczyk dyrektor Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, którego nakładem książka została wydana. Zainteresowani mogli ją nabyć już tego wieczoru.

Ostatnim punktem spotkania było uroczyste otwarcie Pracowni Naukowej, poprzedzone aktem poświęcenia dokonany przez Księdza Arcybiskupa Wojciecha Ziembę. Następnie wszyscy obecni mieli okazję obejrzenia pracowni oraz spuścizny Księdza Profesora Szorca, a także przy kawie i ciastku, w przyjacielskiej atmosferze wspominać Jego osobę. Do wspomnień i refleksji skłaniała też, przygotowana w holu archiwum, wystawa poświęcona pamięci Księdza Szorca. Można w niej było obejrzeć świadectwa szkolne, absolutorium z seminarium duchownego oraz dyplomy kolejnych stopni naukowych, ponadto zostały wyłożone książki i część artykułów Ks. Profesora, dyplomy, nagrody i odznaczenia, a także zdjęcia okolicznościowe.

Pierwsza rocznica śmierci Księdza Profesora Alojzego Szorca została uczczona godnie i uroczystie, a otwarcie pracowni naukowej Jego imienia na trwałe upamiętni Jego osobę.

Jerzy Kiełbik

SPRAWOZDANIE Z WRĘCZENIA NAGRODY PREZYDENTA OLSZTYNA IM. BOHDANA JERZEGO KOZIEŁŁO-POKLEWSKIEGO W DZIEDZINIE HISTORII

18 grudnia 2011 r. w sali olsztyńskiego ratusza odbyła się uroczystość wręczenia nagrody Prezydenta Miasta Olsztyna z dziedziny historii im. Bohdana Jerzego Koziełło-Poklewskiego.

Nagroda ustanowiona została zarządzeniem nr 388 Prezydenta Miasta Olsztyna z dnia 10 października 2011 r. dla uczczenia osoby, dorobku naukowego i zaangażowania w sprawy pamięci historycznej oraz tożsamości regionalnej Bohdana Jerzego Koziełło-Poklewskiego. Ponad miesiąc później – 28 listopada 2011 r. odbyło się w Urzędzie Miasta Olsztyna inauguracyjne posiedzenie Kapituły Nagrody. W składzie kapituły znaleźli się: Danuta Bogdan, Piotr Grzymowicz, Andrzej Kopiczko, Bohdan Łukaszewicz, Robert Traba, Edmund Wojnowski i Wojciech Wrzesiński. Zgodnie z regulaminem Nagroda w formie statuetki, autorstwa Edyty Jurkowskiej, i kwocie 7 tys. zł przyznawana jest co dwa lata za prace naukowe dotyczące ziem położonych między Niemnem a dolną Wisłą, szczególnie opisujące ich historię w XX w. Kandydatów zgłaszać mogą stowarzyszenia, związki twórcze, organizacje, instytucje kultury, ośrodki naukowe, badacze indywidualni oraz członkowie Kapituły.

W pierwszej edycji zgłoszone zostały cztery prace: dr hab. Małgorzaty Ruchniewicz (Wrocław) „Wieś zachodniobiałoruska 1944–1953. Wybrane aspekty”, prof. dr. hab. Andrzeja Saksona (Poznań) „Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy byłych Prus Wschodnich: Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury”, prof. dr. hab. Stanisława Achremczyka (Olsztyn) „Historia Warmii i Mazur. Tom I: Pradzieje – 1772; T. II: 1772–2010” oraz dr. Marcina Wakara. „Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne »Pojezierze« w latach 1956–1989”. Kapituła nominowała do nagrody trzy pierwsze prace.